

820**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾**

z dnia 19 maja 2005 r.

w sprawie sposobu wyceny oraz ewidencji trofeów łowieckich

Na podstawie art. 42e ustawy z dnia 13 października 1995 r. — Prawo łowieckie (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 372, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o trofeach łowieckich, rozumie się przez to:

- 1) poroże łosia;
- 2) poroże jelenia szlachetnego;
- 3) poroże jelenia sika;
- 4) poroże daniela;
- 5) poroże sarny;
- 6) ślimy muflona;
- 7) oręż dzika;
- 8) czaszkę lisa;
- 9) czaszkę jenota;
- 10) czaszkę borsuka.

§ 2. 1. Trofea łowieckie, o których mowa w § 1 pkt 1—6, podlegają wycenie wstępnej i ostatecznej, z zastrzeżeniem § 5 i 6.

2. Trofea łowieckie, o których mowa w § 1 pkt 7—10, podlegać mogą wyłącznie wycenie ostatecznej, dokonywanej na wniosek posiadacza trofeum.

§ 3. Wyceny wstępnej trofeów łowieckich dokonują komisje, o których mowa w art. 42d ustawy z dnia 13 października 1995 r. — Prawo łowieckie, podczas dokonywania oceny zgodności odstrzału z zasadami selekcji osobniczej.

§ 4. 1. Przy dokonywaniu wyceny wstępnej trofeów łowieckich, o których mowa w § 1 pkt 1—5, uwzględnia się ich formę oraz masę.

2. Przy dokonywaniu wyceny wstępnej trofeum łowieckiego, o którym mowa w § 1 pkt 6, uwzględnia się jedynie jego formę.

3. Przy dokonywaniu wyceny wstępnej trofea łowieckiego dzieli się na:

1) trofea łowieckie, które spełniają łącznie następujące wymagania:

- a) w przypadku poroża łosia:
 - forma poroża — łopatacz, badylarz,
 - masa poroża — co najmniej 6 kg brutto,
- b) w przypadku poroża jelenia szlachetnego:
 - forma poroża — wszystkie formy, z wyjątkiem szpicaków, szydlarzy, widłaków, myłków i perukarzy,
 - masa poroża — co najmniej 5,5 kg brutto,
- c) w przypadku poroża jelenia sika:
 - forma poroża — wszystkie formy, z wyjątkiem szpicaków, szydlarzy, widłaków, myłków i perukarzy,
 - masa poroża — co najmniej 2 kg brutto,
- d) w przypadku poroża daniela:
 - forma poroża — łopatacz,
 - masa poroża — co najmniej 2,6 kg brutto,
- e) w przypadku poroża sarny:
 - forma poroża — szóstak i wyższe,
 - masa poroża — co najmniej 0,43 kg brutto,
- f) w przypadku ślimów muflona:
 - ślimy o prawidłowym rozwoju;

2) trofea łowieckie pozostałe.

4. Przez masę poroża brutto rozumie się masę poroża z czaszką, bez żuchwy.

§ 5. Jeżeli od pozyskania zwierzyny upłynęły co najmniej trzy miesiące, można zrezygnować z dokonywania wyceny wstępnej i dokonać od razu wyceny ostatecznej.

§ 6. Nie dokonuje się wyceny ostatecznej trofeów łowieckich, o których mowa w § 4 ust. 3 pkt 2.

§ 7. Wyceny ostatecznej dokonuje się nie wcześniej niż po upływie trzech miesięcy od pozyskania zwierzyny.

§ 8. Wyceny ostatecznej dokonują komisje powołane przez Polski Związek Łowiecki.

§ 9. Wyceny ostatecznej dokonuje się w oparciu o kryteria Międzynarodowej Rady Łowiectwa i Ochrony Zwierzyny, stanowiące załącznik nr 1 do rozporządzenia.

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej — środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 134, poz. 1438).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 113, poz. 984 oraz z 2004 r. Nr 92, poz. 880, Nr 172, poz. 1802 i Nr 173, poz. 1808.

§ 10. Wyceny ostatecznej dokonuje się zgodnie z instrukcją wyceny, stanowiącą załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 11. 1. Punktacja uzyskana w wyniku dokonanej wyceny ostatecznej służy do kwalifikowania trofeów łowieckich jako:

1) medalowych:

- a) złotomedalowych,
- b) srebrnomedalowych,
- c) brązowomedalowych;

2) pozostałych.

2. Liczbę punktów niezbędną do zakwalifikowania trofeum łowieckiego jako złotomedalowe, srebrnomedalowe albo brązowomedalowe trofeum łowieckie określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

§ 12. 1. W przypadku złotomedalowych trofeów łowieckich jest możliwa weryfikacja wyceny ostatecznej.

2. Weryfikacji wyceny ostatecznej dokonuje komisja powoływana przez Międzynarodową Radę Łowiectwa i Ochrony Zwierzyny.

3. Weryfikacji wyceny ostatecznej dokonuje się jednorazowo.

§ 13. 1. Trofea łowieckie, o których mowa w § 11 ust. 1 pkt 1, są ewidencjonowane w Centralnym Rejestrze Trofeów, zwanym dalej „rejestrem”.

2. Rejestr jest prowadzony przez Polski Związek Łowiecki.

3. W rejestrze ujawnia się informacje o trofeach łowieckich zgodnie z wzorem stanowiącym załącznik nr 4 do rozporządzenia.

§ 14. Za rekordowe trofeum łowieckie uznaje się trofeum łowieckie zwierzyny pozyskanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które uzyskało, w wyniku dokonanej wyceny ostatecznej, jedną z sześciu najwyższych dla danego gatunku punktacji, bez względu na rok pozyskania.

§ 15. Polski Związek Łowiecki gromadzi informacje o aktualnym miejscu przechowywania rekordowego trofeum łowieckiego.

§ 16. Rekordowe trofea łowieckie mogą być wywózione za granicę jedynie w celu eksponowania ich na wystawach specjalistycznych.

§ 17. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Środowiska: w z. *T. Podgajniak*

Załączniki do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 maja 2005 r. (poz. 820)

Załącznik nr 1

KRYTERIA MIĘDZYNARODOWEJ RADY ŁOWIECTWA I OCHRONY ZWIERZYN

Łoś (<i>Alces alces</i>)	Elementy wyceny		Pomiar	Suma	Średnia	Czynnik	Punktacja dla:		
							łopatacza	badylarza	
1	2		3	4	5	6	7	8	
	I. Pomiary	1. Obwody tyk nośnych w cm	lewej			x	1,0		
			prawej						
		2. Rozłoga w cm			x	x	0,5		
		3. Długość rosoch w cm	lewej				1,0		
			prawej						
		4a. Szerokość łopat w cm dla łopatacza	lewej			x	2,0		x
			prawej						
		4b. Obwody odnóg w cm dla badylarza	lewej			x	0,65	x	
	prawej								
	5. Średnia długość wszystkich odnóg	lewej				według instrukcji			
		prawej							
	6. Liczba wszystkich odnóg			według instrukcji					
	Suma punktów pomiarowych								
II. Potrącenia	1. Za różnice długości odnóg			0-5 pkt					
	2. Za asymetrię rosoch			0-3 pkt					
	Suma punktów ujemnych								
Wycena ostateczna									
Trofeum zaliczono do grupy: łopataczy/badylarzy*									

* Niepotrzebne skreślić.

Jeleń szlachetny (Cervus elaphus)	Elementy wyceny			Pomiar	Średnia	Czynnik	Punktacja
1	2			3	4	5	6
	I. Pomiary	1. Długość tyk w cm	lewej			0,5	
			prawej				
		2. Długość oczniaków w cm	lewego			0,25	
			prawego				
		3. Długość opieraków w cm	lewego			0,25	
			prawego				
		4. Obwody róż w cm	lewej			1,0	
			prawej				
		5. Obwody tyk pomiędzy oczniakiem i opierakiem w cm	lewej		x	1,0	
			prawej			1,0	
		6. Obwody tyk pomiędzy opierakiem i koroną w cm	lewej		x	1,0	
			prawej			1,0	
	7. Masa wieńca w kg (netto)				x	2,0	
	8. Rozłoga w cm				x	0-3 pkt	
	9. Liczba odnóg				x	1,0	
	Razem punktów pomiarowych						
	II. Dodatki za piękno	1. Ubarwienie				0-2 pkt	
		2. Uperlenie				0-2 pkt	
		3. Zakończenie odnóg				0-2 pkt	
		4. Nadoczniaki				0-2 pkt	
		5. Korony				0-10 pkt	
		Razem dodatków					
	III. Potrącenia	Razem potrąceń				0-3 pkt	
Wycena ostateczna							

Jeleń sika (Cervus nippon)	Lp.	Elementy pomiarów	Rozłoga	Lewa strona	Prawa strona	Różnice
1	2	3	4	5	6	7
	1.	Rozłoga – zmierzona i zaliczona		x	x	x
		Różnica między zmierzoną i zaliczoną rozłogą	x	x	x	
	2.	Łączna długość odnóg anormalnych w cm	x	x	x	
	3.	Długość tyk w cm	x			
	4.	Długość oczniaków w cm	x			
	5.	Długość odnóg środkowych w cm	x			
	6.	Długość odnóg wewnętrznych w cm	x			
	7.	Długość pierwszych odnóg dodatkowych w cm	x			
	8.	Długość drugich odnóg dodatkowych w cm	x			
	9.	Długość trzecich odnóg dodatkowych w cm	x			
	10.	Obwody dolne tyk w cm	x			
	11.	Obwody górne tyk w cm	x			
		Razem w kolumnach				
		Suma punktów dodatnich z kolumn 4, 5 i 6				
		Suma punktów ujemnych z kolumny 7				
		Wycena ostateczna				

Daniel (Dama dama)	Elementy wyceny			Pomiar	Suma	Średnia	Czynnik	Punktacja	
1	2			3	4	5	6	7	
	I. Pomiar	1. Długość poroża w cm		lewa strona			0,5		
				prawa strona					
		2. Długość oczniaków w cm		lewego			0,25		
				prawego					
		3. Długość łopat w cm		lewej			1,0		
				prawej					
		4. Szerokość łopat w cm		lewej			1,5		
				prawej					
		5. Obwody róż w cm		lewej			1,0		
				prawej					
		6.	Obwód dolny tyki lewej w cm			x	x	1,0	
			Obwód dolny tyki prawej w cm			x	x	1,0	
		7.	Obwód górny tyki lewej w cm			x	x	1,0	
			Obwód górny tyki prawej w cm			x	x	1,0	
	8. Masa poroża w kg (netto)			x	x	2,0			
	Suma punktów pomiarowych								
	II. Dodatki	1. Ubarwienie						0-2 pkt	
		2. Sęki na łopatach						0-6 pkt	
		3. Moc, kształt, regularność						0-5 pkt	
		Suma punktów dodatkowych							
	III. Potrącenia	1. Niedostateczna rozłoga						0-6 pkt	
		2. Wadliwe łopaty						0-10 pkt	
		3. Wadliwe krawędzie łopat						0-2 pkt	
		4. Niedostateczna równomierność						0-6 pkt	
		Suma punktów ujemnych							
	Wycena ostateczna								

Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	Elementy wyceny		Pomiar	Suma	Średnia	Czynnik	Punktacja
1	2		3	4	5	6	7
	I. Pomiary	1. Długość tyk w cm	lewej			0,5	
			prawej				
		2. Masa (netto) w g		x	x	0,1	
		3. Objętość w cm ³		x	x	0,3	
		4. Rozłoga w cm		x	x	0-4 pkt	
	Suma punktów pomiarowych						
	II. Dodatki	1. Ubarwienie		0-4 pkt			
		2. Uperlenie		0-4 pkt			
		3. Róże		0-4 pkt			
		4. Zakończenia odnóg		0-2 pkt			
		5. Rozwój odnóg		0-2 pkt			
		6. Ukształtowanie parostków		0-3 pkt			
	Suma punktów dodatkowych						
	III. Potrącenia	1. Niedorozwój odnóg		0-2 pkt			
		2. Usterki ukształtowania		0-3 pkt			
	Wycena ostateczna						

Muflon (<i>Ovis aries musimon</i>)	Elementy wyceny			Pomiar	Średnia	Czynnik	Punktacja	
1	2			3	4	5	6	
	I. Pomiary	1. Długość rogów w cm	lewego			1,0		
			prawego					
		2. Obwody dolne rogów w cm	lewego			1,0		
			prawego					
		3. Obwody środkowe rogów w cm	lewego			1,0		
			prawego					
		4. Obwody górne rogów w cm	lewego			1,0		
	prawego							
	5. Rozłoga w cm			x	1,0			
	Razem punktów pomiarowych							
	II. Dodatki	1. Ubarwienie				0-3 pkt		
		2. Karbowanie				0-3 pkt		
		3. Skręt				0-3 pkt		
		Razem punktów dodatkowych						
	III. Potrącenia	Za usterki w ukształtowaniu 0-5 pkt						
		Wycena ostateczna						

Dzik (Sus scrofa)	Elementy wyceny			Pomiar	Suma	Średnia	Czynnik	Punktacja	
1	2			3	4	5	6	7	
	I. Pomiary	1. Długość szabel w cm	lewej				1,0		
			prawej						
		2. Szerokość szabel w mm	lewej				3,0		
			prawej						
		3. Obwody fajek w cm	lewej			x	1,0		
			prawej						
	Suma punktów pomiarowych								
	II. Dodatki	1. Za piękno szabel						0-2 pkt	
		2. Za piękno fajek						0-3 pkt	
		Suma punktów dodatkowych							
	III. Potrącenia	1. Za niedostateczne szlify						0-3 pkt	
		2. Za asymetrię szabel						0-3 pkt	
		3. Za asymetrię fajek						0-3 pkt	
		4. Za dysproporcję między szablami i fajkami						0-1 pkt	
		Suma punktów ujemnych							
	Wycena ostateczna								

Lis (<i>Vulpes vulpes</i>) Jenot (<i>Nyctereutes procyonoides</i>) Borsuk (<i>Meles meles</i>)	Elementy wyceny		Punktacja
	1		2
	1. Długość czaszki w cm		
	2. Szerokość czaszki w cm		
	Wycena ostateczna		

INSTRUKCJA WYCENY TROFEÓW

Wycena poroża łosia

- I.1. Obwód tyki nośnej mierzy się w największym miejscu powyżej róży.
- I.2. Rozłogę stanowi największa odległość pomiędzy czubkami najbardziej od siebie oddalonych i odpowiadających sobie odnóg.
- I.3. Długość poroża mierzy się po zewnętrznej krzywiznie rosoch, od czubka najdalej wystającej odnogi przedniej części rosoch do czubka najwyższej sterczącej odnogi górnej części rosoch.
- I.4.a. U łopataczy szerokość łopatki mierzy się po jej zewnętrznej krzywiznie w najszerszym miejscu zwartej łopatki (bez uwzględniania odnóg), prostopadle do wewnętrznej krawędzi łopatki.
- I.4.b. U badylarzy obwody odnóg mierzy się dokładnie w połowie ich długości; do wyceny uwzględnia się obwody najwyżej pięciu dłuższych odnóg na każdej tyce.
- I.5. Średnią długość odnóg zalicza się następująco:
 - a) u łopataczy poniżej 5 cm — 0 pkt, długość zaś od 5 cm wzwyż mnoży się przez 1, jednak maksymalna liczba punktów nie może przekraczać 15,
 - b) u badylarzy średnią długość odnóg mnoży się przez 1.
- I.6. Liczbę odnóg zalicza się łopataczom po 1 pkt za każdą odnogę powyżej 10, badylarzom po 1 pkt za każdą odnogę, lecz nie więcej niż za pięć odnóg na każdej tyce.
- II.1. Za znaczne różnice w długości odnóg potrąca się od 0 do 5 pkt.
- II.2. Za asymetrię rosoch potrąca się od 0 do 3 pkt.

Wycena poroża jelenia szlachetnego i jelenia sika

- I.1. Długość tyki mierzy się wzdłuż osi zewnętrznej strony tyki, od dolnej krawędzi róży do czubka tej odnogi w koronie, która zapewnia najdłuższy pomiar. Miarki taśmowej nie wolno wciskać w zagłębienie między rózą a tyką.
- I.2. Długość oczniaka mierzy się od górnego brzegu róży do czubka odnogi.
- I.3. W porożu jelenia sika długości odnóg środkowych, wewnętrznych i dodatkowych mierzy się po zewnętrznych stronach odnóg. Wyznacza się podstawę odnogi, którą jest linia krawędzi tyki w miejscu odrastającej odnogi, a długość odnogi mierzy się wzdłuż osi odnogi od punktu jej przecięcia z podstawą odnogi do czubka odnogi.
- I.4. Długość opieraka mierzy się od miejsca na tyce, które wyznacza sieczna kąta powstałego między osiami tyki i opieraka aż do czubka odnogi.
- I.5 i I.6. Obwody na tykach mierzy się w najcieńszych miejscach.
- I.7. Pomiar masy wieńca z krótko przyciętą czaszką powinien nastąpić po upływie co najmniej trzech miesięcy od pozyskania. Wynik pomiaru należy ustalić z dokładnością do 10 gramów. W zależności od sposobu przycięcia czaszki od masy brutto odejmujemy do 700 g.
- I.8. Rozłogę wycenia się następująco:
 - a) mniej niż 60 % średniej długości tyki — 0 pkt,
 - b) 60,0 do 69,9 % średniej długości tyki — 1 pkt,
 - c) 70,0 do 79,9 % średniej długości tyki — 2 pkt,
 - d) 80,0 % i powyżej średniej długości tyki — 3 pkt.
- I.9. Za odnogi uznaje się odrosty, których długość wynosi co najmniej 2 cm, a podstawa jest mniejsza od ich wysokości.
- II.1. Ubarwienie:
 - a) jasnoszare, żółtawe lub sztucznie zabarwione — 0 pkt,
 - b) od szarego do średniobrazowego — 1 pkt,
 - c) ciemnobrazowe do czarnego — 2 pkt.
- II.2. Uperlenie:
 - a) gładkie lub słabe — 0 pkt,
 - b) średnie — 1 pkt, dobre — 2 pkt.
- II.3. Zakończenia odnóg:
 - a) tępe lub zmurszałe — 0 pkt,
 - b) ostre, lecz ciemne — 1 pkt,
 - c) ostre wyświecone białą polerowane — 2 pkt.

II.4. Nadoczniaki:

- a) krótkie — 2—10 cm — jednostronnie — 0 pkt, obustronnie — 0,5 pkt,
- b) średnie — 10,1—15 cm — jednostronnie — 0,5 pkt, obustronnie — 1,0 pkt,
- c) długie — 15,1 i więcej cm — jednostronnie — 1,0 pkt, obustronnie — 2 pkt.

II.5. Do korony zalicza się wszystkie odnogi osadzone powyżej opieraka (również odnogę wilczą). Nie dotyczy to tzw. podwójnego opieraka. Odnogi w koronie określa się jako krótkie, średnie lub długie, przy czym zalicza się następujące wymiary:

- a) dla krótkich — 2—10 cm,
- b) dla średnich — 10,1—15 cm,
- c) dla długich — powyżej 15 cm.

W zależności od liczby odnóg w koronie: krótkich, średnich i długich przyznaje się do 10 pkt.

III. Usterkami są: nierównomierne ustawienie tyk, wyraźne różnice w długości tyk, uderzające asymetrie wieńca oraz nierównomierności oczniaków, nadoczniaków i opieraków, jeżeli już raz ich w wycenie nie uwzględniono.

Wycena poroża daniela

- I.1. Długość poroża mierzy się od dolnej krawędzi róży do najwyższego punktu zwartej łopaty. Łopatowate wydłużenia uwzględnia się do pomiaru długości, jeżeli ich największa szerokość stanowi połowę pomiaru największej pełnej szerokości łopaty.
- I.2. Długości oczniaków mierzy się od górnej krawędzi róży do czubka odnogi.
- I.3. Długości łopat mierzy się po zewnętrznej krzywiźnie od tego miejsca, w którym się tyki zaczynają poszerzać, do najwyższego punktu zwartej łopaty. Jeżeli górny obwód tyki jest mniejszy niż 130 % wartości obwodu dolnego, przesuwamy miarkę ku łopacie tak, aby osiągnąć pomiar obwodu o 1 cm większy, i od tego miejsca rozpoczyna się pomiar długości łopaty. Jeżeli górny obwód przekracza 130 % wartości obwodu dolnego, początek pomiaru długości łopat stanowi punkt przecięcia osi opieraka i tyki.
- I.4. Szerokość łopat mierzy się w ten sposób, że zalicza się połowę pomiaru obwodu łopaty w najszerszym jej miejscu bez sęków i wyrostków.
- I.5. Bez wyjaśnień.
- I.6. Obwód dolny tyki mierzy się w najcieńszym miejscu pomiędzy oczniakiem a opierakiem.
- I.7. Obwód górny tyki mierzy się w najcieńszym miejscu pomiędzy opierakiem i łopatą. Jeżeli wartość tego pomiaru mieści się w granicach do 130 % wartości pomiaru dolnego obwodu tyki, to zalicza się ją w całości do wyceny. Jeżeli natomiast przekroczy ona 130 % pomiaru dolnego obwodu tyki, to zalicza się do wyceny tylko 130 % wartości dolnego obwodu tyki. Jeżeli na tyce brakuje opieraka, to pomiaru dokonuje się między oczniakiem a łopatą w najcieńszym miejscu, a wynik tego pomiaru przyjmuje się za dolny i za górny obwód tyki.
- I.8. Ustalenie masy poroża z krótko przyciętą czaszką i kością nosową powinno nastąpić co najmniej trzy miesiące po pozyskaniu. Przy porożach z pełną czaszką bez zuchwy należy potrącić 250 g i odpowiednio mniej przy odcięciu części czaszki.
- II.1. Ubarwienie:
 - a) żółtawe lub sztucznie barwione 0 pkt,
 - b) szare lub brązowe 1 pkt,
 - c) brązowe do czarnego 2 pkt.

II.2. Sęki na łopatach. Uwzględnia się tylko sęki na łopatach, które osiągają co najmniej 2 cm. Wyceny sęków dokonuje się w następujący sposób:

	Jednostronnie	Obustronnie
Krawędzie łopat ze skąpą ilością krótkich sęków	0 pkt	0 pkt
Sęki na 1/3 krawędzi łopaty	1 pkt	2 pkt
Sęki na 2/3 krawędzi łopaty	2 pkt	4 pkt
Sęki na całej dolnej krawędzi łopaty łącznie z ostrogą	3 pkt	6 pkt

II.3. Moc, kształt i regularność:

z przewidzianych 5 pkt, 3 pkt dotyczą mocy łopat, a 2 pkt — ich kształtu i regularności.

Liczba punktów za moc zależy od masy poroża:

- a) 2,75—3,00 kg — 1 pkt,
- b) 3,01—3,25 kg — 2 pkt,
- c) 3,26 kg i więcej — 3 pkt.

III.1. Potrącenia za niedostateczną rozłogę:

- a) poniżej 85 % średniej długości poroża 1 pkt,
- b) poniżej 80 % średniej długości poroża 2 pkt,
- c) poniżej 75 % średniej długości poroża 3 pkt,
- d) poniżej 70 % średniej długości poroża 4 pkt,
- e) poniżej 65 % średniej długości poroża 5 pkt,
- f) poniżej 60 % średniej długości poroża 6 pkt.

III.2. Wadliwe łopaty:	Jednostronnie	Obustronnie
wyburzone, rombów lub trójkątne	1—3 pkt	2—6 pkt
rozdwójone	2—4 pkt	4—8 pkt
rozstrzępione	3—5 pkt	6—10 pkt
szablaste	4—5 pkt	8—10 pkt

III.3. Wadliwe krawędzie łopat. Za wadliwe uznaje się np. gładkie albo zmurszałe krawędzie łopat.

III.4. Niedostateczna równomierność. Za niedostateczną równomierność uznaje się między innymi nierównomierne ustawienie tyk, nierównomierną długość poroża, różnice w długości oczniaków i opieraków.

Wycena poroża sarny

I.1. Długość tyki mierzy się po zewnętrznej jej stronie od dolnej krawędzi róży, uwzględniając krzywizny, aż do czubka grotu. Nie należy miarki taśmowej wciskać w załamanie, wytworzone między górną krawędzią róży a tyką.

I.2. Masę poroża ustala się po upływie co najmniej trzech miesięcy po pozyskaniu. Przy całej czaszce bez żuchwy należy od wyniku pomiaru brutto odjąć, zależnie od wielkości pozostawionej czaszki, do 90 g.

I.3. Objętość poroża mierzy się przez zważenie zanurzonego w wodzie poroża do dolnej krawędzi róż, bez zanurzenia możdzeni i kości czaszki, i odjęcie od masy poroża zważonego w powietrzu. Wynik pomiaru podaje się w cm³.

I.4. Rozłoga jest największy odstęp wewnętrzny między tykami. Do tyk zalicza się również grot:

a) bardzo wąska rozłoga (poniżej 30 % średniej długości tyk)	0 pkt,
b) wąska (30,0 % do 34,9 %)	1 pkt,
c) średnia (35,0 % do 39,9 %)	2 pkt,
d) dobra (40,0 % do 44,9 %)	3 pkt,
e) bardzo dobra (45,0 % do 75,0 %)	4 pkt,
f) przesadna (powyżej 75,0 %)	0 pkt.

II.1. Ubarwienie:

a) jasne lub sztucznie zabarwione	0 pkt,
b) żółte lub jasnobrązowe	1 pkt,
c) średniobrązowe	2 pkt,
d) ciemnobrązowe	3 pkt,
e) ciemne, prawie czarne	4 pkt.

II.2 Uperlenie:

a) gładkie, prawie bez peret	0 pkt,
b) słabo uperlone	1 pkt,
c) średnio uperlone (drobne, dosyć liczne perły)	2 pkt,
d) dobrze uperlone (drobne perły na wszystkich częściach tyk)	3 pkt,
e) bardzo dobre uperlenie (bogate perły na wszystkich częściach tyk)	4 pkt.

II.3. Róże:

a) słabe (wąskie i niskie)	0 pkt,
b) średnie (sznureczkowe, mało perlone)	1 pkt,
c) dobre (wianuszkowe i dość wysokie)	2 pkt,
d) mocne (szerokie i wysokie)	3 pkt,
e) bardzo mocne	4 pkt.

II.4. Czubki odnóg:

a) tępe, słabo wykształcone	0 pkt,
b) tępe, średnio wykształcone	1 pkt,
c) ostre, białe polerowane	2 pkt.

II.5. Regularność i jakość: 0—5 pkt.

Z przewidzianych 5 pkt 2 pkt przypadają na jakość odnóg, a 3 pkt — na regularność parostków.

Jakość odnóg:

a) normalne odnogi	0 pkt,
b) dobre odnogi	1 pkt,
c) bardzo dobre odnogi	2 pkt.

III. Potrącenia (usterki): 0—5 pkt.

Z przewidzianych 5 pkt 2 pkt przypadają na jakość odnóg, a 3 pkt — na inne usterki.

Potrącenia za jakość odnóg:

a) brak lub zupełnie krótkie odnogi	2 pkt,
b) jednostronne lub mierne odnogi	1 pkt,
c) normalne odnogi	0 pkt.

Stosuje się połówki punktów.

Wycena ślimów muflona

- I.1. Długość ślimów mierzy się wzdłuż zewnętrznej krzywizny od dolnego brzegu pokrywy rogowej do jej czubka.
- I.2, 3 i 4. Obwody pokryw mierzy się zawsze w najgrubszym miejscu na odcinkach 1/3 długości przy nasadzie, w środku i w części końcowej.
- I.5. Rozłogę mierzy się w miejscu największego rozstępu zewnętrznych powierzchni pokryw rogowych.
- II.1. Ubarwienie:
a) jasne	1 pkt,
b) brunatne	2 pkt,
c) czarne	3 pkt.
- II.2. Karbowanie:
a) rzadkie	1 pkt,
b) średnie	2 pkt,
c) gęste	3 pkt.
- II.3. Skręt ślimów: 0—5 pkt.
- III. Usterki w ukształtowaniu: 0—5 pkt.
- Z przewidzianych 5 pkt 0—3 pkt przypadają za wrastanie czubków ku głowie, 0 — 2 pkt za inne usterki.

Wycena oręża dzika

- I.1. Długość szabel mierzy się wzdłuż ich zewnętrznej krzywizny w centymetrach z dokładnością do 1 mm. Jeżeli szabla jest obłamana, mierzy się tylko rzeczywiście występującą długość.
- I.2. Szerokość szablí mierzy się w najszerszym miejscu suwmiarką w mm. Nie dokonuje się pomiaru w miejscach występujących narośli.
- I.3. Obwody fajek mierzy się w najgrubszym miejscu w centymetrach z dokładnością do 1 mm bez wciskania miarki w nierówności. Nie dokonuje się pomiaru w miejscach występujących narośli. Nierówności powierzchni nie uwzględnia się przy pomiarze.
- II.1. Dodatki za szable (do 2 pkt), uwzględniając:
- a) ubarwienie szlifów ciemnobrunatne do czerni,
 - b) wykształcenie końców (czubków),
 - c) równomierne wypukłe sklepienie powierzchni zewnętrznych,
 - d) półkoliste wygięcia szabel,
 - e) równomierną szerokość od nasady (korzenia) do szlifów.
- Przyznane dodatki za szable nie mogą przekroczyć 2 pkt.
- II.2. Dodatki za fajki (do 3 pkt), przy czym:
- a) za opalenia czubków do 1 pkt,
 - b) za wygięcie, jeśli występuje obustronnie, do 2 pkt, a jeśli występuje jednostronnie — do 1 pkt.
- Przyznane dodatki za fajki nie mogą przekroczyć łącznie 3 pkt.
- III. Potrącenia za usterki (do 10 pkt):
- a) za niedostateczne zeszlifowanie końców do 3 pkt, przy czym:
 - jeśli długości szlifów obustronnie sięgają do 4 cm — 3 pkt,
 - jeśli długość szlifów po jednej stronie ma do 4 cm — 1,5 pkt,
 - jeśli długości szlifów obustronnie mają 4,1—5 cm — 1 pkt,
 - jeśli długość szlifów po jednej stronie ma 4,1—5 cm — 0,5 pkt,
 - b) za asymetrię szabel w długości, szerokości i kształcie — do 3 pkt,
 - c) za asymetrię fajek w długości, grubości i kształcie — do 3 pkt,
 - d) za dysproporcję między szablami i fajkami — do 1 pkt.

Wycena czaszki lisa, jenota i borsuka

1. Długość czaszki mierzy się, ujmując ramionami suwmiarki albo klupy odległość pomiędzy przednią powierzchnią lub krawędzią środkowych siekaczy a najbardziej do tyłu wysuniętym punktem kości potylicznej.
2. Szerokość czaszki mierzy się, ujmując ramionami suwmiarki albo klupy odległość między łukami kości jarzmowych w miejscach dających najdłuższy pomiar przy prostopadłym ułożeniu do osi czaszki.

[illegible]